

GEMEENTE TYTSJERKSTERADIEL: SPELREGELS VOOR DORPSVISIES

1. Inleiding

In de afgelopen jaren heeft een aantal besturen van dorpsbelang in onze gemeente voor hun eigen dorp een toekomstvisie ontwikkeld. Dorpsbelangbesturen hechten aan een overzicht van ideeën en wensen om hun dorp op de kaart te houden. Door de opvattingen over de toekomst van het dorp vanuit verschillende invalshoeken te bundelen, ontstaat een brede integrale visie. De vorm en uitvoering van deze dorpsvisies zijn niet gelijk. Maar de visies bevatten allemaal een kijk op het dorp over 5 jaar of meer. Met name wensen op het gebied van ruimte, verkeer en vervoer, veiligheid, voorzieningen in de breedste zin en sport en recreatie vormen de inhoud van de visies. Veelal worden de dorpsvisies door de dorpsbelangbesturen aangeboden aan het college van burgemeester en wethouders. Enerzijds ter informatie, maar ook in de verwachting dat de gemeente in gezamenlijk overleg uitvoering zal geven aan de wensen in de dorpsvisies.

2. Waarom spelregels voor dorpsvisies?

Met uitzondering van de dorpen Wyns (Bartlehiem) en Earnewâld beschikken alle dorpen in onze gemeente over een dorpsvisie of worden er plannen gemaakt om een visie te maken.

De volgende dorpsbelangbesturen hebben een (soms meer dan 10 jaar geleden opgemaakte) dorpsvisie: Suwâld, Eastermar, Mûnein, Burgum, Hurdegaryp, Sumar en Ryptsjerk. Het feit dat nu wordt voorgesteld om “spelregels voor de behandeling van dorpsvisies” vast te stellen wil niet zeggen dat deze visies geen aandacht hebben gekregen. Veel voornemens daarin zijn uitgevoerd door de gemeente. Andere wensen en opvattingen zijn inmiddels ingehaald door de tijd. De behandeling van deze visies binnen de gemeente heeft echter niet systematisch plaatsgevonden. Omdat meerdere afdelingen bij dorpsvisies betrokken zijn, was er vaak geen duidelijke “probleemeigenaar”. De afhandeling duurde daardoor langer en gebeurde nogal versnipperd. Ook hebben niet alle onderwerpen, die daar aanleiding toe gaven, voldoende aandacht gekregen. Door het ontbreken van een wijze van behandeling, is over de uitvoering ook niet altijd actief gecommuniceerd. Tot op nu toe heeft dat geen echte grote problemen gegeven, want de lijnen tussen gemeente en verenigingen zijn gelukkig kort, maar dit kan en moet beter.

De meest recente dorpsvisies zijn afkomstig van Dorpsbelang Garyp (2006) en Dorpsbelang Gytsjerk (2007). Daar is nog niet op gereageerd door de gemeente. Het dorpsbelangbestuur van Jistrum-Skûlenboarch, Oentsjerk en Noardburgum zijn op dit moment bezig een dorpsvisie te vervaardigen. Ook is te verwachten dat dorpen die al over een (gedateerde) visie beschikken de komende jaren een nieuwe dorpsvisie zullen maken.

Er is daarom nu alle aanleiding om te komen tot een structuur voor de wijze hoe de gemeente voortaan omgaat met dorpsvisies. Daar bestaat behoefte aan, zowel intern als extern. Spelregels geven meer duidelijkheid voor bestuur en organisatie maar ook voor de besturen van de verenigingen van dorpsbelang. Zij hebben er recht op om te weten hoe de gemeente hun plan zal behandelen.

De spelregels gelden niet voor vragen en verzoeken over bepaalde concrete onderwerpen van de verenigingen voor dorpsbelangen aan de gemeente. Daarvoor is de algemene benadering van brieven/verzoeken aan de gemeente van toepassing.

3. Status van dorpsvisies en rollen en verantwoordelijkheden daarbij

Verenigingen voor dorpsbelang zijn zelf verantwoordelijk voor het opstellen van een dorpsvisie. Dergelijke documenten worden op eigen initiatief van een dorpsbelangbestuur gemaakt en zijn ook alleen het `geestelijk` eigendom van het dorp. Het is de eigen keus van de verenigingen voor Dorpsbelang om wel of niet een dorpsvisie te maken. Dat betekent ook dat zij zelf volledig verantwoordelijk zijn voor de inhoud. Het gemeentebestuur stelt het maken van een dorpsvisie op prijs, maar zal daar niet op aandringen. Het is belangrijk de wederzijdse positionering helder te hebben. Want het voorgaande betekent dat een vereniging voor Dorpsbelang ook in alle vrijheid kan opnemen in de dorpsvisie wat men zelf belangrijk vindt. Omgekeerd staat het ook de gemeente vrij te beslissen wat wel of niet verenigbaar wordt geacht met het bredere gemeentelijk beleid. De gemeente heeft dan alle ruimte al dan niet mee te werken aan verlangens van vereniging voor dorpsbelangen. Maar zoals gezegd wordt het uitbrengen van dorpsvisies zeer gewaardeerd door de gemeenten. En dus wordt de inbreng van een vereniging voor dorpsbelang zeer serieus genomen. Want dorpsvisies kunnen het gemeentebestuur en de organisatie de mogelijkheid bieden vroegtijdig in te spelen op beleidsontwikkelingen. In bijvoorbeeld de Perspectiefnota en de Begroting kan met de wensen uit de dorpen rekening worden gehouden. Maar het blijft daarbij wel belangrijk duidelijkheid te hebben over de ieders positie. Dat voorkomt onduidelijkheid en rolverwarring bij de totstandkoming en uitvoering van de dorpsvisies.

NB. De provincie heeft een wat andere, wat stilliger, benadering van dorpsvisies. Mede door tussenkomst en met hulp van "Doarpswurk" verwacht het provinciaal bestuur dat alle Friese dorpen over een dorpsvisie beschikken.

4. Aanbevelingen aan Verenigingen voor dorpsbelangen bij de totstandkoming van dorpsvisies

In het licht van 3. zijn de besturen zelf verantwoordelijk voor de wijze van totstandkoming van dorpsvisies en de inhoud ervan. Maar het kan verstandig zijn daarbij wel contact te hebben met de gemeente, met name om goed geïnformeerd te zijn. Dat kan bijdragen aan de kwaliteit van de te ontwikkelen dorpsvisie. Maar het staat een vereniging voor dorpsbelang volledig vrij in de ontwikkelingsfase niet in contact te treden met de gemeente. Kiest men daar wel voor dan wordt aanbevolen dit op de volgende wijze te laten plaatsvinden.

a. Contact vooraf

Bestaat bij een dorpsbelangbestuur het voornemen om een dorpsvisie te schrijven, dan is het verstandig vooraf contact op te nemen met de dorpencoördinator in het gemeentehuis. Deze functionaris kan vervolgens verbindingsleggen tussen het dorpsbelangbestuur en de verschillende afdelingen. Het doel hiervan is het dorpsbelangbestuur te adviseren/informeren over de "Spelregels dorpsvisies" en de gemeentelijke organisatie op de hoogte te stellen van het voornemen van het dorpsbelangbestuur.

b. Verkenningsfase

Om te voorkomen dat de verwachtingen te hoog gespannen zijn kan het van belang zijn in een vroegtijdig stadium op de hoogte te zijn van feiten, kansen en mogelijkheden. Leer en leven gebieden op te merken dat niet alle plannen van dorpsbelangbesturen direct of op langere termijn verwezenlijkt kunnen worden. Sommige wensen zullen nooit kunnen worden uitgevoerd. Oorzaak: het gemeentebestuur kent in planvorming en uitvoering begrenzungen.

Ook moet de gemeente voortdurend keuzes maken en prioriteiten stellen. In de verkenningsfase kunnen dorpsbelangbesturen, via de ambtelijke organisatie, inzage krijgen in kengetallen, prognoses, bestaande en op stapel staande gemeentelijke plannen en regelgeving. Het gaat hierbij alleen om verstrekking van informatie over feitelijke gegevens en niet om ambtelijke hulp bij de totstandkoming van een visie. Want het is de bedoeling dat dorpsbelangbesturen zelf hun wensen kunnen toetsen aan de (on)mogelijkheden van uitvoering. Uitgaande van de eigen verantwoordelijkheid is het aan de vereniging voor dorpsbelang om zelf te bepalen wat men met de informatie van de gemeente doet.

c. Vervaardigen dorpsvisie

Indien een vereniging voor dorpsbelang besluit een dorpsvisie te maken zal zij ook moeten bepalen welk traject zij daarvoor wil gaan. Het dorpsbelangbestuur kan besluiten de dorpsvisie zelf te vervaardigen of ondersteuning (zonder kosten) in te roepen van de Stichting Welzijn Tytsjerksteradiel (of mogelijk andere specialisten). Maar de inhoud van de dorpsvisie valt volledig onder verantwoordelijkheid van het dorpsbelangbestuur. Om die reden zal de gemeente zelf niet behulpzaam (kunnen) zijn bij de feitelijke totstandkoming van de dorpsvisie.

d. Aanbieden dorpsvisie aan college van B&W

Het gemeentebestuur stelt het op prijs dat dorpsvisies worden aangeboden of toegezonden naar het gemeentehuis. Wordt er voor gekozen een dorpsvisie aan te bieden, dan is het wenselijk vooraf dat dorpsbelangbestuur vooraf al een exemplaar toestuurt. Dit geeft het college de mogelijkheid om een eerste reactie te geven. De interne coördinatie behandeling dorpsvisies loopt via de dorpencoördinator.

5. Procedure van behandeling nieuwe dorpsvisies binnen de gemeente

Nieuwe dorpsvisies die aan de gemeente zijn aangeboden of toegezonden, zullen voortaan op de volgende wijze worden behandeld.

Toets draagvlak

Direct na ontvangst van een dorpsvisie zal worden beoordeeld of het document draagvlak heeft bij de bevolking van het dorp en of die betrokken is geweest bij de totstandkoming.

Het gemeentebestuur beschouwt een dorpsvisie alleen als zodanig als het document is vastgesteld in een ledenvergadering van een dorpsbelang.

De verenigingen van dorpsbelangen worden dan ook verzocht bij de aanbieding duidelijk te maken of en hoe de bevolking bij de totstandkoming is betrokken en of en wanneer de dorpsvisie door de ledenvergadering is vastgesteld.

Voor de op die wijze vastgestelde dorpsvisies geldt het volgende traject van behandeling bij de gemeente. De indieners worden ook na de indiening over het traject geïnformeerd.

Behandeling dorpsvisie in het gemeentehuis

a. Verspreiding binnen relevante afdelingen

De dorpencoördinator verstrekt de 'erkende' dorpsvisie direct na binnenkomst aan de managers van de betrokken afdelingen. Die zorgen ervoor dat betrokken medewerkers de eerstkomende weken daarna kennis nemen van de dorpsvisie en onduidelijkheden en vragen signaleren.

b. informatief overleg

Binnen twee maanden na indiening wordt het bestuur van dorpsbelang uitgenodigd voor een gesprek met, in principe ambtelijke, vertegenwoordigers van de gemeente. Dat is bedoeld om wederzijds, waar nodig, tot verheldering te komen. Van de kant van de gemeenten kunnen vragen worden gesteld om meer duidelijkheid te krijgen over bepaalde punten. En van de kant van dorpsbelangen kan waar nodig nadere toelichting worden gegeven waarom men iets belangrijk vindt. In dit overleg zal nog geen standpunt over de inhoud van de dorpsvisie door de gemeente ingenomen zijn.

c. Standpunt college van B. en W.

Binnen vier maanden na het inleveren van de dorpsvisie neemt het college een (procedureel) standpunt in over de onderwerpen in de dorpsvisie, waarvoor een beroep op de gemeente wordt gedaan. Daarbij geldt een vierdeling:

I. Er is dan een standpunt ingenomen over kleine zaken die snel uitgevoerd kunnen worden. Daarbij wordt dan ook aangegeven of, wanneer en hoe die kunnen/zullen worden uitgevoerd;

II. Er is vastgesteld over welke onderwerpen op korte termijn een beslissing zal worden genomen. Het gaat daarbij vooral om onderwerpen, waarover via college en gemeenteraad besloten zal worden bij de behandeling van de eerstvolgende gemeentelijke Perspectiefnota;

III. Er is bepaald welke onderwerpen op korte termijn geen gemeentelijke prioriteit hebben, bijvoorbeeld omdat daarvoor nog geen beleid is ontwikkeld, maar die mogelijk op langere termijn wel van belang kunnen zijn voor de gemeente.

IV. Er is, gemotiveerd, besloten ten aanzien van welke onderwerpen niet op de medewerking van de gemeente behoeft te worden gerekend.

Maximaal vier maanden na het inleveren van de dorpsvisie, ontvangt het dorpsbelangbestuur het standpunt van het college van B. en W. over het bovenstaande. Dat gebeurt schriftelijk maar kan natuurlijk mondeling worden toegelicht. Mocht er bijzondere omstandigheden zijn (b.v. bij complexe onderwerpen), waardoor er meer tijd nodig is dan kan maximaal 2 maanden extra tijd worden genomen voor uitspraken van het college hoe met de dorpsvisie wordt omgegaan. Maar dat moet wel gemotiveerd binnen de termijn van 4 maanden aan de vereniging voor dorpsbelang worden meegedeeld.

d. Uitwerking en uitvoering

Nadat het gemeentebestuur een standpunt heeft genomen over de wijze van behandeling van de verschillende punten worden de onderwerpen die verdere voorbereiding en uitwerking vragen opgenomen in de bestaande planningssystemen binnen de gemeente, zoals werkplanning, afdelingsplan en planning college/termijnagenda raad. De afdelingsmanagers zijn, net als dat ook voor andere taken geldt, verantwoordelijk voor juiste en tijdige uitvoering van de nodige werkzaamheden. Daarnaast worden de relevante onderwerpen opgenomen in een nog op te zetten "dorpsvisievolgsysteem" (dvvs). Hiermee kan de uitvoering van een dorpsvisie systematisch worden gevolgd. Dit volgsysteem zal ook worden opgenomen op de gemeentelijke website. Het verschaft daarmee ook de dorpsbelangbesturen de mogelijkheid om op elk gewenst moment de stand van zaken in het gemeentehuis met betrekking tot de inhoud van de dorpsvisies te volgen. Desgewenst kunnen dorpsbelangbesturen ook zelf nieuwe inzichten en voornemens aandragen, die zullen worden getoetst aan de dorpsvisie of daarvan onderdeel gaan uitmaken. Dit vanuit de invalshoek dat een dorpsvisie niet als een statisch document wordt beschouwd. Het contact tussen de dorpsbelangbesturen en het gemeentehuis blijft bestaan tot het moment dat de dorpsvisies hun voltooiing hebben gevonden. Verschijnt een nieuwe dorpsvisie, dan gaan de spelregels opnieuw in werking.

e. Dorpsvisie onderdeel bestuurlijk overleg

Eens per twee jaar overlegt het college van burgemeester en wethouders met het bestuur van dorpsbelang. De stand van zaken uitvoering van de dorpsvisie vormt voortaan een vast agendapunt.

6. Procedure bestaande dorpsvisies

Veel zaken in de bestaande oude dorpsvisies zijn de loop der jaren, zij het zonder een duidelijke werkwijze, al uitgekristalliseerd. Maar het is wel gewenst deze nog eens te screenen op de vraag of alle punten, waarin een rol voor de gemeente is weggelegd, de nodige aandacht hebben gekregen. Het is gewenst dit voor 1 maart 2008 te doen, zodat bepaalde zaken eventueel nog meegewogen kunnen worden bij de Perspectiefnota 2008.

Voor de recente dorpsvisies van Garyp en Gytsjerk hoort dezelfde procedure te gelden als omschreven bij 5. Voorgesteld wordt voor deze procedure hier alsnog op toe te passen. Dat zal er moeten resulteren dat voor 1 maart 2008 de beoordeling op de 4 punten (5c) heeft plaatsgevonden. De bedoeling hiervan is dat voor de behandeling van de Perspectiefnota (in het voorjaar van 2008) een duidelijk beeld is ontstaan van alle openstaande wensen die via de verenigingen voor dorpsbelangen aan het gemeentebestuur bekend zijn gemaakt.

7. Coördinatie en verantwoordelijkheid

Het ligt voor de hand dat de verschillende activiteiten worden uitgevoerd door de afdelingen die daarvoor verantwoordelijk zijn. Net als bij andere taken van de afdeling, gebeurt dit onder verantwoordelijkheid van de betrokken afdelingsmanagers. Maar omdat het gaat om een veelvoud van onderwerpen in dorpsvisies, waar meerdere afdelingen bij betrokken zijn, wordt de verantwoordelijkheid voor de aansturing hiervan en voor de integrale beleidsmatige advisering rechtstreeks bij de directie neergelegd, dit met ondersteuning van de directiestaf. Het is mee de taak van de dorpencoördinator een en ander in de praktijk goed af te stemmen en de voortgang te bewaken. Dat wordt door de dorpencoördinator ook weergegeven in het volgsysteem. Over de stand van zaken in de uitvoering en eventuele knelpunten daarbij rapporteert de dorpencoördinator periodiek aan directie en MT.

8. Tot slot

De "Spelregels nieuwe dorpsvisies" hebben tot doel tijdig duidelijkheid te verschaffen over de wijze van behandeling en de uitvoerbaarheid van wensen en opvattingen in dorpsvisies voor zover daar ook een rol voor de gemeente ligt. Daar zijn alle partijen bij gebaat. Het hanteren van de spelregels betekent ook dat meer inhoud kan worden gegeven en duidelijkheid kan worden geboden in het structureel overleg tussen de dorpsbelangbesturen en het gemeentebestuur.

Ook in de contacten die raadsleden hebben met dorpsbelangbesturen, is het voorhanden hebben van spelregels voor dorpsvisies van belang. De gemeentelijke organisatie is er bij gebaat omdat een en ander nu beter ingepland kan worden. Maar zeker ook aan de verenigingen van dorpsbelangen wordt nu beter en tijdig inzicht gegeven over wat er wel en niet en wanneer gebeurt met de wensen van de dorpen. Het is dus de moeite waard er mee aan de slag te gaan. Het is ook goed na enige jaren te evalueren of het werkt of dat er aanleiding is de opzet bij te stellen. Voorgesteld wordt deze evaluatie te doen in het 1^e kwartaal 2010.

Burgum, 21 november 2007.

TD/HH/spelregels dorpsvisies november 2007